

Вступ

З 09.07.2023 року набрав чинності [Закон України «Про управління відходами»](#). Відповідно до вимог Закону суб'єкти господарювання розробляють Плани управління відходами. У планах розробляються прогнозні показники утворення відходів, заходи які плануються вжити для запобігання утворення та зменшення обсягів відходів.

Чинним законодавством України передбачено розроблення планів управління відходами як на державному, так і на регіональному та місцевих рівнях.

В консультації розглянуті питання:

1. Загальні особливості формування Місцевих планів управління відходами
2. Етапи розробки Місцевих планів управління відходами
3. Особливості формування кластерів при розробці Місцевих планів управління відходами
4. Опрацювання даних поточного стану управління відходами в територіальних громадах

1. Загальні особливості формування Місцевих планів управління відходами

Місцевий план управління відходами являє собою документ державного планування, що містить комплекс взаємозв'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва ОМС, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей.

Такі плани розробляються з метою оцінки поточного стану сфери управління відходами територіальної громади та визначення завдань і заходів за строками та ресурсами, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах громади.

Розроблення регіональних та місцевих планів управління відходами передбачено [Законом України «Про управління відходами»](#) та [Постановою Уряду від 05 вересня 2023 року № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами»](#).

Ці документи розробляються з урахуванням європейських підходів, викладених у кількох директивах Європарламенту та Європейської Ради.

Місцеві плани управління відходами розробляються та затверджуються для **кожної територіальної громади** протягом одного року з дня набрання чинності Регіональним планом управління відходами в області і оновлюється протягом шести місяців з дня внесення змін до Регіонального плану.

При розробленні місцевих планів рекомендовано користуватися Методичними рекомендаціями з розроблення місцевих планів управління відходами, затвердженими [Наказом Міндовкілля № 288 від 15 березня 2024 року](#).

2. Етапи розробки Місцевих планів управління відходами

Процес розроблення та затвердження місцевого плану управління відходами складається з 4 етапів.

На першому етапі розробник

- розміщує на власному офіційному веб-сайті інформацію про початок роботи над проектом місцевого плану;
- утворює робочу групу для підготовки пропозицій, до складу якої можуть входити за згодою представники суб'єктів місцевого розвитку;
- розробляє проект місцевого плану з урахуванням пропозицій робочої групи;

- проводить громадські обговорення проекту місцевого плану, у тому числі в онлайн-форматі відповідно до статті 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- доопрацьовує проект місцевого плану за результатами громадських обговорень;
- оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті звіт про результати розгляду пропозицій суб'єктів місцевого розвитку до проекту місцевого плану.

Чинним законодавством передбачено обов'язкову процедуру проведення Стратегічної екологічної оцінки (СЕО) в процесі розроблення документа державного планування до його подання для затвердження.

СЕО покликана стати інструментом в прийнятті стратегічних рішень. Ця процедура передбачає визначення, опис та оцінку наслідків реалізації документів державного планування стосовно довкілля.

Завдяки СЕО вдається:

- виявити можливі згубні наслідки від втілення документа державного планування;
- попередити настання наслідків, що несуть шкоду довкіллю і тим самим запобігти зайвим витратам з бюджету;
- знайти оптимальні варіанти втілення документів з дотримання норм сталого розвитку.

Здійснення стратегічної екологічної оцінки забезпечує замовник.

На другому етапі проходить погодження Місцевого плану управління відходами з обласною державною/військовою адміністрацією, для чого розробник подає:

- текстові матеріали проекту місцевого плану;
- пояснювальну записку у якій наводиться короткий опис поданих документів та зазначається інформація про розробника;
- звіт про стратегічну екологічну оцінку, довідки про громадське обговорення та консультації, підготовлені відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Обласна адміністрація опрацьовує подані матеріали і протягом 30 календарних днів після їх надходження забезпечує погодження проекту місцевого плану або надає обґрунтовані зауваження до проекту. У цьому випадку розробник доопрацьовує проект і надсилає його на погодження повторно.

Третій етап передбачає затвердження Місцевого плану управління відходами.

Погоджений проект місцевого плану затверджується відповідною сільською, селищною, міською радою, після чого затверджений план розробник оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті протягом п'яти робочих днів з дня його затвердження.

Внесення змін до затвердженого місцевого плану здійснюється розробником за процедурою, що застосовується під час розроблення нового проекту місцевого плану з дотриманням усіх передбачених вимог щодо погодження та затвердження місцевого плану.

Четвертий етап розроблення Місцевого плану управління відходами складається з виконання його заходів, в процесі якого розробник:

- проводить моніторинг виконання місцевого плану;
- подає заінтересованим органам щороку до 1 березня наступного періоду інформацію про хід виконання плану в частині досягнення його локалізованих цільових показників та розміщує таку інформацію на своєму офіційному веб-сайті.

3. Особливості формування кластерів при розробці Місцевих планів управління відходами

На виконання вимог [Закону України «Про управління відходами»](#) та [Національного плану управління відходами до 2030 року](#), обов'язковою умовою для розробки Місцевих планів управління відходами є поділ на кластери.

Кластер управління відходами - локалізована територія суміжних територіальних громад, охоплена спільною системою управління побутовими відходами, що має взаємоузгоджену інфраструктуру управління відходами та обслуговується одним регіональним полігоном для захоронення побутових відходів.

Рекомендації щодо визначення територіальних меж кластерів наведені в Додатку 15 до Методичних рекомендацій з розроблення регіональних планів управління відходами (підрозділ 5.4 Розділу III), затвердженого [Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 16.04.2024 р. №403 «Методичні рекомендації з розроблення регіональних планів управління відходами»](#).

Територіальні громади на засадах співробітництва можуть спільно фінансувати будівництво, реконструкцію та/або утримання об'єктів оброблення побутових відходів, реалізовувати спільні проекти, спільно фінансувати (утримувати) підприємства, установи та організації комунальної форми власності, утворювати спільні комунальні підприємства, установи та організації, спільний орган управління. Порядок організації співробітництва територіальних громад визначається Законом України "Про співробітництво територіальних громад".

У кожному кластері повинен бути діючий один полігон побутових відходів, сміттєсортувальна та компостувальна станції.

При розробленні сценаріїв щодо способів збирання, перевезення та оброблення побутових відходів у межах визначених кластерів рекомендується розглядати такі питання:

- організація збирання та перевезення побутових відходів;
- параметри інфраструктури збирання та перевезення побутових відходів;
- організація оброблення побутових відходів;
- параметри інфраструктури оброблення побутових відходів;
- орієнтовний тариф на послуги з управління побутовими відходами.

Рекомендується враховувати узгодженість діяльності з впровадження та розвитку роздільного збирання окремих компонентів побутових відходів зі створенням відповідної інфраструктури з їх оброблення.

Щодо організації збирання побутових відходів, рекомендується зазначити види відходів стосовно яких планується організація роздільного збирання. Якщо для різних громад, або населених пунктів планується організація роздільного збирання різних видів відходів, про це доцільно зазначити.

4. Опрацювання даних поточного стану управління відходами в територіальних громадах

Ефективне опрацювання та аналіз даних характеристики територіальної громади та поточного стану управління відходами допоможе громаді напрацювати пропозиції щодо інфраструктури кластеру та ляжуть в основу розробки заходів Місцевого плану.

Задля аналізу поточного стану управління відходами обробляється інформація за такими видами відходів:

- побутові відходи;
- небезпечні відходи (окремо зазначаються відпрацьовані нафтопродукти, відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі, відходи, що містять ртуть, а також відходи, що містять поліхлоровані дифеніли/поліхлоровані терфеніли);
- відходи промисловості (промислові відходи, відходи видобувної промисловості, відходи будівництва та знесення);
- рослинні відходи сільського господарства та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи;
- відходи упаковки;
- відходи електричного та електронного обладнання;
- відходи батарей і акумуляторів;
- медичні відходи;
- транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився;

- осади стічних вод від комунальних очисних споруд; відходи, що біологічно розкладаються.

Аналіз поточного стану системи управління за кожним з видів відходів слід здійснювати за наступними складовими:

- Система управління відходами;
- Джерела утворення та обсяги відходів;
- Інфраструктура та технічне забезпечення управління відходами;
- Проблеми та загрози

Рекомендовано провести аналіз системи збирання та перевезення побутових відходів, включаючи всі компоненти роздільне збирання яких забезпечується (для кожного із населених пунктів). За видами відходів, що збираються окремо (включаючи змішані), доцільно вказувати систему збирання.

Доцільно провести аналіз відносно діючих об'єктів управління відходами та таких, що знаходяться на стадії будівництва, та зазначити інформацію стосовно інфраструктурних об'єктів управління відходами, що розташовані на території громади, а також поза її межами, які орієнтовані на обслуговування територіальної громади.

Рекомендовано враховувати дані прогнозів зміни кількості населення, розвитку за видами економічної діяльності тощо

Посилання на НПА, що згадані у роз'ясненні:

- ✓ Закон України про Управління відходами. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
- ✓ Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 820-р Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80#Text>
- ✓ Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/947-2023-%D0%BF#Text>
- ✓ Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 15.03.2024 р. №288 «Методичні рекомендації з розроблення місцевих планів управління відходами» Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-288-vid-15-03-2024/>
- ✓ Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів від 16.04.2024 р. №403 «Методичні рекомендації з розроблення регіональних планів управління відходами». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-403-vid-16-04-2024/>

(с) Ця публікація стала можливою завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів.